

نگاهی به تاریخ ارمنیان تهران

(۳)

نگارش ادیک باغداساریان
(ا. گرمانیک)

۳- نقش سیاسی ارمنیان - برخی چهره های سیاسی - نظامی ارمنی

برخی از ارمنیان تهران که در صحنه سیاسی و نظامی ایران فعالیت هایی داشته اند اجمالاً در زیر از آنان یاد می شود:

- جهانگیر خان ارمنی وزیر صنایع ناصرالدین شاه، که تأسیسات ضرابخانه در سلطنت آباد کار او است.

- میرزا ملکم خان ناظم الدوله سفیر ایران در انگلیس (۱۸۷۴ تا ۱۸۸۹). ایتالیا (۱۸۹۹-۱۹۰۹). از کارهای او باید تأسیس روزنامه قانون را نام برد که ۵۲ شماره آن در لندن منتشر شد. از عناصر مؤثر در ایجاد فکر مشروطیت و استقرار آزادی در ایران بود. وی در تحول سبک نویسندگی امروز فارسی مؤثر بوده است.

- هوانس ماسهیان (آوانس خان مساعد السلطنه) مردی فاضل و ایران دوست بود که در سال ۱۸۶۵ در تهران متولد گردید. در ۱۹۰۳ سفیر ایران در برلین و سپس وزیر مختار ایران در لندن (۹۱-۱۸۸۹) و توکیو بود. وی در ضمن مترجم ناصرالدین شاه نیز بود.

- پیرم خان (داوتیان). از سران مشروطه که در ۱۶ ژوئیه ۱۹۰۹ (۲۵ تیر ۱۲۸۸) تهران را فتح کرده به ریاست شهربانی منصوب گردید.

- سرهنگ گریشا از یاران رزمنده پیرم در انقلاب مشروطه و رئیس پلیس تهران.

- آلکساندر آقاییان اولین حقوقدان ایرانی که به محض ورود به ایران به آزادیخواهان پیوست و جزو یاران بسیار نزدیک پیرم در آمد. پیرم نیز او را به اداره امور مالی نظمی برگزید و او به بهترین نحو از عهده این مهم برآمد. وی سالها خدمات مهم دولتی داشت و مؤسس بیمه در ایران است.

- سرتیپ داویدخان ساگینیان فرمانده قشون ایران در استان های شیراز و اصفهان در زمان فتحعلیشاه.

- مارکارخان داویدخانیناظر فتحعلیشاه (۱۸۰۴ تا ۱۸۴۸).

- امیر تومان مارتیروس خان رئیس ستاد بریگاد قزاق.

- گاسپار ایپکیان مشاور سید ضیاء الدین طباطبایی و شهردار تهران

۴- انجمن های ارمنی تهران که در انقلاب مشروطه فعالیت کرده اند

از میان انجمن هایی که نویسندگان تواریخ مشروطیت ایران از فعالیت آنها در دوران های مختلف یاد کرده اند حزب دانشکوتیون قابل ذکر است. انجمن ارمنیان (دانشک) در رشت به ریاست پیرم داوتیان و نیز این حزب سالیان متناهی است که در تهران شعبه ای دارد. روزنامه آلیک ارگان این حزب در تهران از سال تأسیس (۱۹۳۱م. برابر ۱۳۱۰ شمسی) تا کنون منتشر می شود. این روزنامه در دوران انقلاب اسلامی در اعتصاب سراسری جراند شرکت داشت.

اما در باره حزب دانشکوتیون باید گفت که در سال ۱۸۹۰ برای کسب استقلال ارمنستان غربی (در عثمانی) در شهر تفلیس تأسیس شد و به مرور دامنه فعالیتش را گسترش داد. این حزب در سال ۱۹۰۷ که روسیه و انگلیس ایران را به دو منطقه نفوذ تقسیم کردند، در شهرهای تبریز، ارومیه، اصفهان و تهران تشکیلات حزبی خود را به طور مخفیانه دایر کرد و در انقلاب مشروطه شرکت نمود. «رستم» (استپان زوریان ۱۹۱۹-۱۸۶۷) یکی از سه پایه گذاران حزب (دو نفر دیگر: کریستاپور میکائیلیان ۱۹۰۵-۱۸۵۹ و سیمون زاورایان ۱۹۱۳-۱۸۶۶) با برخی از شخصیت های مشروطه چون سید حسن تقی زاده تماس نزدیک داشت و هم او بود که عده ای از سران حزب مانند پیرم خان و بطروس خان را مأمو همکاری با مشروطه خواهان ایران کرد. از جمله افرادی که از این حزب جان خود را فدای انقلاب مشروطه کردند عبارتند از: پیرم، مارتیروس چارقیچیان، میساک، داکوریان، کارو، ستوه و جز اینان.

از جمله فعالین حزب دانشک در ایران گاسپار ایپکیان است. وی از کارمندان مسئول حزب و مردی ادیب و نویسنده بود و در جنگ بین المللی اول در جریان قتل عام ارمنیان (۱۹۱۵) در ترکیه از آنجا فرار کرد و مدتها در کشورهای بیگانه به سر برد تا اینکه به وسیله هیئت ارامنه تهران برای انجام خدمات فرهنگی دعوت شد. وی همان کسی است که در زمان کودتای سید ضیاء الدین طباطبائی از مشاوران او بود و رسماً از طرف وی به شهرداری تهران منصوب گردید.

۵- سفارت ارمنستان در تهران

پس از انقلاب اکتبر روسیه به دستور لنین ارتش روس از قفقاز فرا خوانده شد و جبهه قفقاز در برابر قشون ترکیه بلادفاع باقی ماند. در فوریه ۱۹۱۸ دولت سیم ماوراء قفقاز متشکل از دانشکهای ارمنی، منشویکهای گرجی و مساواتهای آذربایجانی در تفلیس تشکیل شد و در ۲۲ آوریل ۱۹۱۸ ماوراء قفقاز را جمهوری مستقل اعلام نمود و با ترکیه به مذاکره پرداخت. مذاکرات به دلیل درخواستهای غیر قابل قبول ترکیه به شکست انجامید. لذا قشون ترک در ۱۵ مه به آلکساندراپول (لنیناگان یا گومری کنونی) حمله کرد و با تصرف این شهر به سوی ایروان روانه گردید. در ۲۲ و ۲۸ مه سال ۱۹۱۸ جنگ های سختی میان قشون ملی و غیر نظامیان ارمنی با سپاه ترک روی داد و به پیروزی مطلق ارمنیان انجامید. از سویی در ۲۶ مه در اثر اختلافات درونی دانشکها، منشویکها و مساواتها اتحاد آنان از هم پاشید و در همین روز گرجستان، روز بعد آذربایجان و در ۲۸ مه ۱۹۱۸ شورای ملی ارمنی که در دست حزب دانشک بود استقلال ارمنستان را اعلام نمود در این سال آرام مانوکیان به عنوان رئیس جمهوری ارمنستان سفرایی را به کشورهای همسایه اعزام داشت از این میان وی هوسپ آروغتیان را به عنوان سفیر جمهوری ارمنستان به تهران فرستاد.

در ۲۹ نوامبر ۱۹۲۰ حکومت ارمنستان به دست بلشویکهای ارمنی افتاد و دولت دانشک سقوط کرد و دولت ایران در ۱۴ اوت ۱۹۲۱ حکومت ارمنستان شوروی را به رسمیت شناخت. دولت ارمنستان شوروی در ۱۷ مه ۱۹۲۱ طی یادداشتی به دولت ایران خواستار تبادل نمایندگی های سیاسی فیما بین دولتی گردید. شاه هم آمادگی خود را اعلام نمود اما تا رسیدن نماینده دیپلماتیک ارمنستان بنا به درخواست دولت اخیر نماینده تام الاختیار جمهوری شوروی روسیه را به عنوان حافظ منافع ارمنستان سوسیالیستی به رسمیت شناخت. لذا وزارت امور خارجه ایران از سفارت پیشین جمهوری ارمنستان (دانشک) خواست تا مدارک و آرشیو و کارهایش را در تهران به نماینده تام الاختیار جمهوری شوروی روسیه بسپرد. در ضمن به سفارت دولت دانشک اطلاع داد که «با دریافت نامه و تلگراف شورای وزیران ارمنستان دولت ایران نمی تواند شما را به عنوان نماینده دیپلماتیک ارمنستان به رسمیت بشناسد لذا ضروری است از بر

افراشتن پرچم خوداری شود». لذا به زودی دولت های ایران و ارمنستان نمایندگان دیپلماتیک خود را تبادل کردند. نمایندگی سیاسی ارمنستان در تهران روز ۲۷ سپتامبر ۱۹۲۱ توسط سفیر روسیه حافظ منافع ارمنستان افتتاح شد. تا اینکه در ۳ نوامبر ۱۹۲۱ نماینده ارمنستان لئون سارکسیان وارد تهران شد و مورد استقبال مقامات سفارت روسیه و وزارت امور خارجه ایران قرار گرفت. مراسم تقدیم استوارنامه در کاخ صاحبقرانیه در هشتم ماه ساعت ۴ بعد از ظهر انجام شد.

در ۱۳ نوامبر به درخواست نماینده دیپلماتیک ارمنستان، دولت ایران با ایجاد کنسولگری در تبریز موافقت نمود و لذا ۲۹ نوامبر ۱۹۲۱ سرکنسولگری ارمنستان در تبریز با حضور سرکنسول های روسیه، انگلیس، ایتالیا، نماینده آمریکا و سایرین افتتاح گردید و ی. یرزکیان به سمت سرکنسول ارمنستان مشغول به کار گردید. دولت ایران نیز طی نامه ای به آلکساندر میاسنیکیان رئیس شورای وزیران ارمنستان پذیرش سفیر ارمنستان را رسماً به اطلاع وی رساند.

از آنجا که در اواخر ۱۹۲۲ اتحاد فدراتیو جماهیر ماوراء قفقاز تصمیم به ارسال سفیر متحد خود به تهران گرفت لذا با تصمیم اول نوامبر ۱۹۲۲ شورای وزیران ارمنستان نمایندگی سیاسی آن دولت در تهران تعطیل شد اما در سفارت شوروی بخش مربوط به ارمنستان دایر گردید تا امور مربوطه را انجام دهد. پس از اعلام استقلال جمهوری سوم در ۲۱ سپتامبر ۱۹۹۱ پروفیسور واهان بایبوردیان بعنوان کاردار و سپس سفیر ارمنستان در تهران منصوب شد.

جامعه ارمنی ایران

• جلسه مشورتی پیرامون انتخابات شورای خلیفه گری

در روز ۲۸ تیر، در انجمن ملی و فرهنگی آرامنه ایران واقع در منطقه مجیدیه تهران اجتماعی از مردم محل برای تبادول نظر پیرامون انتخابات آتی شورای خلیفه گری برپا گردید. در این اجتماع، نخست از سوی هیئت مرکزی انتخابات توضیحاتی داده شد، سپس برخی از اهالی محل نظر خود را پیرامون نحوه انتخابات و ارائه فهرست نامزدها بیان نمودند.

• انتصاب مدیران ارمنی در مدارس ارمنی

بنا به اطلاعات به دست آمده، به تصمیم مقامات مسئول آموزش و پرورش، از این پس مدیران مدارس ارمنی از میان ارمنیان منصوب خواهند شد. بعنوان اولین قدم آقای آرا فرهادیان به ریاست مدرسه رستم منصوب شده است.

• مراسم جهانی کلیسای تادئوس مقدس در قره

کلیسا برگزار شد

مراسم جهانی کلیسای تادئوس مقدس با حضور «جائلیق آرام اول» رهبر دینی کلیسای ارمنی کیلیکیه در «قره کلیسا» واقع در حومه شهرستان چالدران برگزار شد.

در این مراسم که آقای مسجد جامعی قائم مقام وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تعدادی از اسقف های ارمنی کشورهای فرانسه و کانادا و همچنین اسقف تهران نیز حضور داشتند، «جائلیق آرام اول» در ارتباط با اهمیت دین و خداپرستی در جهان امروز سخنرانی کرد.

وی با تمجید از مقامات جمهوری اسلامی ایران در ایجاد امکانات رفاهی و آزادی های دینی برای اقلیت های مذهبی تأکید کرد: ارمنیان ایران پا به پای دیگر برادران ایرانی در سازندگی و آبادانی جمهوری اسلامی تلاش می کنند.

در این مراسم که همراه با آیین کلیسایی «باداراک» برگزار شد هزاران نفر از مسیحیان

جهان به دعا و نیایش پرداخته و تعدادی از کودکان ارمنی نیز غسل تعمید شدند.

در مراسم امسال، افزون بر ۱۵ هزار مسیحی از سراسر جهان شرکت دارند. در این مراسم کلیسایی علاوه بر مقامات و مسئولین کلیساهای ایران، لبنان، فرانسه، کانادا، نمایندگان آرامنه در مجلس شورای اسلامی، اعضای خلیفه گریهای آذربایجان، تهران و اصفهان نیز حضور داشتند.

در پایان مراسم «باداراک»، آقای مسجد جامعی با رهبر آرامنه جهان دیدار و گفتگو کرد.

«جائلیق آرام کشیشیان» با تمجید از شخصیت جهانی آقای خاتمی رئیس جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد: اصلاحات و گفتن از عوامل مهم پیشرفت و تفاهم بین ملتهاست و امیدواریم آقای خاتمی در این مهم موفق باشند.

آقای مسجد جامعی نیز با اظهار خوشوقتی از حضور صمیمی و معنوی ارمنیان جهان در خاک جمهوری اسلامی گفت: کشور ایران همواره به عنوان یک مامن و مأوا برای مؤمنین و خداپرستان بوده است.

ایران

• نخستین بانوی ایرانی از کنسرواتوار دولتی

کومیتاس ایروان فارغ التحصیل شد

تالار آرام خاچاتوریان ایروان روز دوازدهم تیر ماه ۱۳۷۹ شاهد هنر نمایی مهسا قاسمی نوازنده چیره دست ویولنسل به همراهی ارکستر سمفونیک ایروان به رهبری گارن دورکاریان بود. مهسا قاسمی در این برنامه با اجرای کنسرتو ویولنسل اثر «سن سانس» تحسین حضار را برانگیخت.

مهسا قاسمی در سال ۱۳۵۷ در تهران دیده به جهان گشود. از ۱۲ سالگی در هنرستان موسیقی دختران تهران نزد استاد داوود جعفری به آموختن پرداخت و در سال ۱۳۷۵ با موفقیت دوره هنرستان را به پایان رساند.

وی در طی این مدت با ارکستر فرهنگسرای بهمن به رهبری نادر مرتضی پور و شریف لطفی، ارکستر مجلسی انجمن فرهنگی ایران و اتریش به رهبری توماس کریستین داوید و همچنین ارکستر مجلسی رودکی به رهبری جاوید مجلسی همکاری داشت.

مهسا قاسمی در بهمن ماه ۱۳۷۳ موفق به کسب مقام نخست در رشته نوازندگی ویولنسل در بخش استعدادهای جوان جشنواره موسیقی فجر گردید. او در سال ۱۳۷۴ در امتحان ورودی کنسرواتوار کومیتاس ایروان شرکت کرد و پذیرفته شد و در کلاس پروفیسور زاره سرکیسیان به آموختن بیشتر پرداخت، او در سال ۱۳۷۹ با دریافت دیپلم ممتاز فارغ التحصیل شد.

قابل ذکر است که مهسا قاسمی دوره شش ساله کنسرواتوار را در طی ۴ سال به اتمام رسانده

است. او در برنامه امتحانی خود آثار آهنگسازان برجسته ای چون، سوئیت شماره ۵ باخ، رقص اثر پوپر، الژی اثر گابریل خوزه و کنسرتو شماره یک اثر شوستاکوویچ را اجرا کرد.

• کمک نظامی ۳۰۰ هزار دلاری آمریکا به

ارمنستان

نیویورک - خبرگزاری جمهوری اسلامی ارمنستان کمک نظامی آمریکا شامل ۳۰۰ هزار دلار وسایل نظامی و آموزشی را از آمریکا به زودی دریافت می کند.

ویلیام کوهن وزیر دفاع آمریکا گفت: آمریکا قرار است کمک ۳۰۰ هزار دلاری خود را برای تقویت دفاع مرزی ارمنستان که قسمتی از قرارداد دو کشور برای جلوگیری از توسعه سلاحهای کشتار جمعی در منطقه است، به این کشور بپردازد.

بر اساس این قرارداد، آمریکا با دادن کیت هایی که شامل دستگاههای ردیاب سلاحهای هسته ای و شیمیایی است، به مسئولان ارمنستان کمک می کند تا از قاچاق این سلاح جلوگیری کنند.

کوهن گفت: ما قراردادی مشابه با این قرارداد را با ۹ کشور دیگر نیز داریم تا از توسعه سلاحهای کشتار جمعی جلوگیری کنیم.

سرژ سرکیسیان وزیر دفاع ارمنستان گفت: ارمنستان امیدوار است رابطه نظامی با آمریکا را پس از حل اختلافهای ارمنستان و آذربایجان بر سر منطقه قراباغ گسترده تر کند.

جمهوری آذربایجان و ارمنستان در پنج سال گذشته، مفاد موافقتنامه آتش بس را اجرا کرده اند، ولی مسأله منطقه قراباغ که در محاصره نسبتاً کامل آذربایجان و تحت کنترل ارمنستان می باشد، به طور مستمر مورد مناقشه طرفین است.

آمریکا با کمک خود به کشورهای آسیای مرکزی تلاش دارد از عبور خط لوله نفت آسیای مرکزی به اروپا از ایران جلوگیری کند و می کوشد که نفت دریای خزر را که توسط شرکت های نفتی آمریکا و اروپا استخراج می شود، از طریق جمهوری آذربایجان به دریای مدیترانه انتقال دهد تا از این طریق بتواند فشار اقتصادی بیشتری بر ایران وارد آورد.

شرکت های نفتی آمریکا و اروپا از مخالفان اصلی طرح آمریکا برای انتقال منابع منطقه از طریق ترکیه هستند.

• بازارچه مرزی ایران و ارمنستان فعال می شود
سفیر جمهوری ارمنستان در ایران در ملاقات با رئیس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران گفت: با تصویب هیأت دولت ارمنستان به زودی بازارچه مرزی مشترک ایران و ارمنستان فعال خواهد شد.

گغام غریبجانیان افزود: این اقدام با توجه به سطح علائق بین دو کشور برای گسترش روابط و ضرورت توسعه مبادلات اقتصادی بین دو کشور انجام می شود.

مهدی کرباسیان نیز در این دیدار گفت: دو کشور ایران و ارمنستان دارای علائق مشترک و روابط سیاسی و فرهنگی بالایی هستند و به همین دلیل ضرورت دارد روابط اقتصادی بین دو کشور نیز ارتقاء یابد.

• احمد شاملو در گذشت

احمد شاملو - الف بامداد - شامگاه یکشنبه ۷۹/۵/۲ در بیمارستان ایران مهر تهران، پس از یک دوره طولانی بیماری درگذشت. بنا به نظر اغلب منتقدان و پژوهندگان ادبیات معاصر ایران، وی از جمله تأثیر گذارترین و نوآورترین شاعران پهنه ادب معاصر فارسی است.

شاملو از همراهان و نخستین گروندگان به شیوه شعری نیمایوشیچ محسوب می شود. احمد شاملو در اوان جوانی، تحصیلات مدرسه ای را ترک کرد. مدتی به زندان متفقین افتاد و این آغاز آشنایی او با زبان روسی بود. خیلی زود به شعر گفتن روی آورد و بسی زودتر با اشعار رمانتیک و شخصی وداع گفت و به عرصه شعر اجتماعی وارد شد. پس از کتاب «آهنگ های فراموش شده» که به گفته شاعر مجموعه ای از اشعار سطحی عاشقانه بود، شاملو کتاب قطنامه و هوای تازه را منتشر کرد. مجموعه های بعدی شعر شاملو، از سیر تکامل حیرت انگیزی خبر داد. شاملو به لحاظ زبانی با مطالعه عمیق، دقیق و چند باره آثار کلاسیک زبان فارسی - که به عنوان مثال تأثیر پذیری از تاریخ بیهقی را تا آخر برای وی به ارمغان آورد - به غنی ساختن فرهنگ واژگانی، ساختار زبانی و صور خیال خود پرداخت. همزمان به آموختن زبانهای دیگر از جمله فرانسه همت گماشت و از این راه به طور مستقیم آثار نویسندگان و شاعران کشورهای دیگر را مطالعه کرد.

پس از مدت کوتاهی پیروی شاملو از شیوه نیسای، او به سبک شخصی خود دست یافت. پیگیری او در این راه منجر به پیدایش سبکی شد تحت عنوان شعر سیبید یا شاملویی که از وزن بیرونی عاری اما سرشار از وزن درونی و همآوایی های حروف و کلمات - متناسب با مضمون شعر - بود. عده ای از پژوهشگران ادبیات معاصر معتقدند که شاملو خود مبدع و نیز بزرگترین شاعر این سبک به شمار می رود چرا که متأسفانه - یا خوشبختانه - برای مقلدان این روش حرفی ناگفته باقی نگذاشته است. مرثی شاملو برای مبارزان در گذشته در دوران پهلوی و نیز عاشقانه های او از جمله بهترین شعرهای وی و از اشعار خوب زبان فارسی محسوب می شود. این چهره ادبی معاصر در کنار سرایش شعر، ترجمه های گرانقدری نیز از خود به جای گذاشته است که انصافاً جزو بهترین نمونه ترجمه ادبی در تاریخ معاصر ایران به شمار می رود.

در زمینه پژوهش، احمد شاملو، از دوره جوانی اقدام به تهیه منابع فرهنگ کوچک پرداخت. این کار عظیم که سالهای اخیر عمر شاملو عمدتاً بر سر آن صرف شد، فرهنگ عظیم واژگان، مصطلحات، ضرب المثلهای، حکایات و ترانه های عامیانه مردم کوچه و بازار در گوشه و کنار سرزمین ایران بود که تاکنون نزدیک به ۱۰ مجلد آن منتشر شده است و منابع تدوین شده آنچنان است که گفته می شود جمع مجلدات آن تا به انتها به حدود یکصد جلد برسد.

اما از این فصل ها گذشته، نظریات ادبی و گفته و نوشته های شاملو در زمینه ادبیات همواره بحث انگیزترین بخش از کار او شمرده شده اند. باید پذیرفت که برخی دیدگاههای شاملو در زمینه تصحیح متن، تاریخ و تاریخ ادبیات ایران به دلیل فاصله بسیار داشتن از معیارهای آکادمیک، از طرف اهل فن هیچگاه پذیرفته نشدند. تصحیح دیوان حافظ و سخنرانی وی در مورد فردوسی از جمله پژوهش ها و اظهار نظرهایی بود که با مخالفت جدی اهل تحقیق مواجه شد و شاملو به خاطر آنها بسیار سرزنش شد.

از منظر سیاسی، در دوران پس از انقلاب، شاملو فعالیت آشکار سیاسی و اجتماعی نداشت و همواره به عنوان یک منتقد شناخته شد اما حاضر نشد به هیچ دلیلی - حتی استقبال شدید و غلیظ خارج نشینان - مهاجرت کند. هر چند برای سخنرانی در همایش های بسیاری در خارج از کشور شرکت جست. او در این باره جمله ای گفت که اکنون برای فرهیختگان ضرب المثل شده است: «من چراغم در این خانه می سوزد». چاپ آثار شاملو در سالهای پس از انقلاب اغلب با بی مهری برخی از مسئولان فرهنگی مواجه بود و حتی کتاب کوچکی به عنوان یک پژوهش بزرگ فرهنگی تنها در سایه تحولات اخیر سیاسی امکان چاپ یافت. دوهفته لوئیس درگذشت این شاعر بزرگ ایران را به جامعه ادب و فرهنگ این مرز و بوم و اعضای خانواده اش به ویژه همسرشان آیدا سرکیسیان تسلیت عرض می نماید.

• پیشوای دینی کلیسای ارمنی کیلیکیه:

تمامی مذاهب باید به مصاد پیامدهای جهانی شدن برونند.

تهران: «جائلیق آرام اول» پیشوای دینی کلیسای ارمنی کیلیکیه گفت: فرآیند جهانی شدن در حال از بین بردن سنت ها، رسوم و ارزش های مذهبی و به زیر سلطه کشاندن دیدگاه های دینی است.

وی این حالت را «منفی ترین اثر جهانی شدن» توصیف کرد و افزود: پدیده جهانی شدن، دیدگاه های ما را نسبت به خدا و خود تغییر داده و در حال خلق یک انسان جدید و جامعه نوین است که از آن به عنوان «جامعه شبکه ای شده» نام می برند.

پیشوای دینی کلیسای ارمنی کیلیکیه که به دعوت دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه در محل این دفتر سخن می گفت، خاطر نشان ساخت: امروزه، فرهنگهای انسانی در اقصی نقاط دنیا، بحران های شدیدی را تجربه می کنند. وی سپس به تشریح مشخصه های بارز فرایند جهانی شدن پرداخت و تأکید کرد که این فرایند بر پایه های «سه عنصر اقتصاد، ماده گرایی و لامذهبی» بنیاد نهاده شده است.

این شخصیت ارشد کلیسای ارمنی، شکاف بیشتر میان ثروتمندان و فقرا، انزوای انسان ها و تحمیل سلطه قدرت های بزرگ بر کشورهای کوچک را از نتایج جهانی شدن ذکر کرد و گفت: این فرایند، نظام تک قطبی را تشویق می کند و می خواهد از این طریق همه دنیا را در قبضه خود داشته باشد.

رهبر مذهبی ارمنیان، ایجاد یک فرهنگ واحد جهانی را که از فرهنگ غرب سرچشمه می گیرد، از مهمترین اهداف جهانی شدن عنوان کرد و هشدار داد که منظور از فرهنگ واحد جهانی، بلعیده شدن آداب، رسوم و باورهای مذهبی در کشورهای کوچک توسط همین فرهنگ واحد است.

آرام اول در توضیح برداشت خود از مفهوم جهانی شدن، گفت: این فرهنگ بین المللی محصول فرهنگ غرب است و به عبارتی یک فرهنگ غربی است که تحت سلطه ماتریالیسم و لامذهبی قرار دارد و بین المللی شده است.

وی افزود: از مشخصه های این فرهنگ، مصرفی بودن آن است و مصرف گرایی بر آن حاکم است. این فرهنگ، تناقض ها و ارزش های جدیدی را اشاعه می دهد که از سوی شرکت های چند ملیتی مانند کوکاکولا، پیتزا هات و امثال آن ترویج می شود.

وی، با بیان اینکه فرهنگ جهانی به ارزش های اخلاقی و مذهبی توجه ندارد، اظهار داشت: امید، اخلاقیات، شرف و امتیازات اخلاقی و انسانی در این فرهنگ بین المللی جایی ندارند.

وی افزود: این فرهنگ، انسان را از خدا دور می کند و جامعه انسانی بدون خدا را تبلیغ می کند و به یک معنا فرهنگی است که امید در آن راهی ندارد، ترس فراگیر است و خشونت و کارهای غیر اخلاقی به وضوح دیده می شود.

آرام اول اظهار داشت: جهانی شدن در حال از بین بردن درک ما از خدا و به وجود آوردن خداهای جدید مثل کامپیوتر، ارتباطات و پیتزا هات است.

رهبر مذهبی ارمنیان حوزه کیلیکیه با اشاره به نقاط مشترک ادیان توحیدی تأکید کرد که تمامی مذاهب باید دست در دست یکدیگر به مصاد این پدیده برونند.

وی ادامه داد: نقش مذهب این است که جوامع بشری را به اجتماعی بدل کند که جوامع بشری را به اجتماعی بدل کند که خدا در آن منشأ حیات

است و باید برنامه‌ها و دستورات تحمیلی را به چالش بطلبد و من معتقدم اسلام و مسیحیت می‌توانند با همکاری یکدیگر به مصاف ارزش‌های دروغین بروند.

آرام اول در عین حال تصریح کرد که فرآیند جهانی شدن می‌تواند به یک فرآیند مثبت تبدیل شود. البته زمانی که یک ایدئولوژی سیاسی نباشد و به یک برنامه سیاسی تبدیل نشود.

وی ضمن تأکید بر لزوم تشویق و گسترش اصول اخلاقی و مذهبی، افزود: ایجاد شبکه‌هایی از ترتیبات امنیتی منطقه‌ای علیه ترتیبات امنیتی جهانی که به یک ایدئولوژی تبدیل شده است، قطعاً مؤثر خواهد بود.

آرام اول اظهار داشت: ما باید زندگی سیاسی و اقتصادی خود را در یک چارچوب منطقه‌ای بازسازی و ساماندهی کنیم. فرآیند جهانی شدن قدرت بسیاری دارد، ولی ما با تقویت ریشه‌های خود و همکاری منطقه‌ای می‌توانیم با آن مبارزه کنیم.

گفتنی است که جاثلیق آرام اول پیشوای دینی کلیسای ارمنی کلیکیه به منظور شرکت در مراسم زیارت، کلیسای تاریخی «تادئوس قدیس» و آیین‌های ویژه بزرگداشت یک هزار و هفتصدمین سالگرد پذیرش مسیحیت از سوی ارمنیه به ایران سفر کرده است. وی که متولد لبنان است و در این کشور هم زندگی می‌کند، در عین حال رئیس شورای جهانی کلیساها نیز می‌باشد.

ارمنستان

• مرکز پزشکی نمونه

مرکز پزشکی «نورک-ماراش» در ارمنستان، یکی از افتخارات آن سرزمین است. آنجا مرکزی است مجهز به پیشرفته‌ترین فن‌آوری و دستگاه‌های پزشکی، با تشخیص‌هایی صد در صد درست و امکان پیچیده‌ترین جراحی‌های قلبی. مسئول این مرکز، خانم لیدا مرادیان می‌باشد. هم‌اکنون تعداد بسیاری از افراد بیمار در خارج از ارمنستان از جمله جمهوری آذربایجان، انجام عمل جراحی و به دست آوردن سلامتی خود به این مرکز آمده‌اند. (زاماناک، ۲۰۰۰/۰۶/۲۳)

• ترجمه آثار سهراب سپهری به زبان ارمنی

انتشارات «نور-دار» ارمنستان برای نخستین بار ترجمه اشعار سهراب سپهری به زبان ارمنی را تقدیم علاقمندان نمود. سهراب سپهری خود ویژه‌ترین شاعر دوران معاصر ایران است. اشعار و نقاشی‌های او از مرزهای ایران فراتر رفته و پا به عرصه هنر جهانی نهاده است. آثار این شاعر تا کنون به زبانهای آلمانی، اسپانیولی، انگلیسی،

عربی، فرانسه، لهستانی، ترکی ترجمه شده است. اینک ترجمه ارمنی آن نیز انتشار یافته است. (هایاستانی هانراپوتیون، ۲۸/۰۶/۲۰۰۰)

• امکان تأسیس تصفیه خانه نفت در منطقه مغری ارمنستان

آندرانیک مارکاریان، نخست وزیر ارمنستان، در دیداری با محمد حسین عادل، معاون وزیر امور خارجه ایران، اظهار نمود که این امکان وجود دارد که سرمایه‌گذاران ایرانی در برخی طرحها، بخصوص در زمینه‌های راه‌سازی و گردشگری شرکت نمایند. آقای مارکاریان خط لوله گاز ایران به ارمنستان و ساخت کارخانه تصفیه نفت در مغری را دارای اهمیتی بسیار دانست. معاون وزیر امور خارجه ایران نیز اظهار داشت که اینها از نظر دولت ایران طرح‌های جالبی هستند و در این جهت کار خواهد شد.

• اعلامیه مرکز جوانان ناسیونالیست ترکیه
کانون جوانان ناسیونالیست ترکیه طی اعلامیه‌ای حمایت خود را از جنبش ملی آذربایجان اعلام داشته است. این مرکز در زمینه آزاد کردن سرزمینهای اشغالی آذربایجان و هر گونه کمک دیگری به آذربایجان اعلام آمادگی نموده است. (بخش فارسی رادیو ارمنستان ۱۱/۵/۷۹)

• روند شناسایی قتل عام ارمنیه

شناسایی قتل عام ارمنیان با تلاش نمایندگان مجلس بریتانیا وارد مرحله جدیدی گردید. تاکنون حدود ۲۰ کشور قتل عام ارمنیه توسط دولت ترکیه در سال ۱۹۱۵ را به رسمیت شناخته‌اند. گروه دوستی پارلمانی ارمنستان و انگلیس حدود ۱۰۰۰ امضا در این خصوص تا کنون جمع‌آوری کرده است. (بخش فارسی رادیو ارمنستان ۱۱/۵/۷۹)

• نسبت دادن ارزشهای فرهنگی دیگران به خود در جهان کشورهایی هستند که سعی می‌کنند ارزشهای فرهنگی مردم کشورهای دیگر را به خود نسبت دهند. ترکیه بارها در نمایشگاه‌های بین‌المللی و همایش‌ها سعی نموده است هنر کهن ارمنی را تحت نام فرهنگ ترکی ارائه دهد. امروز نیز بناهای تاریخی ملت ارمنی در این کشور در سطح دولتی ویران می‌شود. اخیراً «خلیفه‌گری ارمنیه ترکیه» مجبور شد پیامی به یونسکو ارسال نماید تا این سازمان بین‌المللی برای نجات چند کلیسای ارمنیان در ترکیه اقداماتی به عمل آورد. خدا را شکر که در دنیای متمدن افراد غیر ارمنی نیز هستند که به حفظ ارزشهای ملی احترام قائل می‌شوند. وولفگانگ ریگمن عکاس آلمانی چند سال قبل به اعطای شهروند افتخاری ارمنستان نائل گردید. عکس‌های وی بارها در ارمنستان به نمایش

گذارده شده‌اند. اخیراً «عکاس آلمانی» سنگ آتشین «شهر وان را به موزه قتل عام ایروان هدیه نمود. ترکیه حتی کلیساهای ویران شده ارمنی را خطرناک تلقی می‌کند و در پاکسازی آن سعی و کوشش به عمل می‌آورد. عکاس آلمانی از سال ۱۹۷۰ خود را ۱۰۵٪ ارمنی می‌داند و بارها به ارمنستان آمده است تا ریشه‌های قومی زن ارمنی الاصل شهر وان را بیابد. به هر حال مردم ارمنی هرگز ریشه‌های خود را فراموش نمی‌کنند. آن‌هاید، وان و شیراز فرزندان عکاس حتی توسط پدر آلمانی تربیت می‌شوند.

(اخبار شبکه تلویزیونی ملی، ساعت ۲۱-۱۰/۵/۷۹)

• دیدار رئیس جمهور قزاق با دست

اندرکار جامعه ارمنی خارج از ارمنستان

آرکادی غوکاسیان رئیس جمهور قزاق وازگن سدراکیان یکی از دست‌اندرکاران جامعه ارمنی خارج از ارمنستان را به حضور پذیرفت. در این دیدار آنوشاوان دانیلیان نخست‌وزیر و اسقف اعظم پارگو ماردیروسیان پیشوای دینی آرتساخ حضور داشتند. در طی ملاقات دورنمای تأسیس شعبه «بانک بین‌المللی ارمنی» مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

(هایاستانی هانراپوتیون ۱۱/۵/۷۹) (آرژک ۷/۵/۱۳۷۹)

• نام آذربایجان در فهرست تروریسم بین‌المللی

حیدر علی‌اف از این بابت که نام آذربایجان در گزارش وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا مربوط به تروریسم بین‌المللی آمده ابراز ناخشنودی نموده است. وی به سفیر آمریکا در باکو اعلام داشته که نمی‌توانست تا این میزان برخورد ناعادلانه در قبال آذربایجان تصور نماید. (اخبار شبکه اول ۱۴/۵/۱۳۷۹)

• مصاحبه تلویزیونی رئیس جمهور قزاق

کوهستانی

آرکادی غوکاسیان رئیس جمهور قزاق کوهستانی تسلیم پرونده بیست و دوم مارس به نهادهای قضایی ارمنستان را غیر جدی تلقی می‌کند. طبق گزارش «مدیا ماکس» غوکاسیان در طی مصاحبه‌ای با خبرنگار تلویزیون استپاناکرت اظهار داشت که پرونده در حال حاضر در استپاناکرت قرار دارد و احتمال دارد که دادرسی پرونده تا بیست روز دیگر آغاز شود. برطبق گزارش مدیا ماکس نسبت به شازده تن اتهامات وارد آمده‌اند. یکی از آنها ساموئل بابایان وزیر دفاع سابق قزاق می‌باشد که به سازماندهی ترور، اجرای آن، سرقت سلاح و مهمات متهم شده است. غوکاسیان در استپاناکرت پیرامون حل مناقشه اعلام کرد: باکو می‌خواهد نشان بدهد که درگیری با ارمنستان

بین المللی

• جشن زبان در تاجیکستان

دوشنبه - جشن های روز زبان در کشور تاجیکستان آغاز شد. این جشن ها به مناسبت یازدهمین سالگرد تصویب قانون زبان در این کشور برگزار می شود و شامل مراسم جشن و شادی در پارک ها و اماکن عمومی این کشور است.

قانون زبان تاجیکستان ۱۱ سال پیش به تصویب رسید و بر اساس آن زبان «فارسی تاجیکی» به عنوان زبان دولتی این کشور انتخاب شد. تا پیش از تصویب این قانون، کلیه امور اداری و علمی در این کشور به زبان روسی انجام می شد. زبان مادری تاجیکها فارسی تاجیکی است که ۷۰٪ از جمعیت آن به این زبان تکلم می کنند، اما زبان روسی هم به عنوان زبان گفت و گوی بین اقوام مختلف در این کشور موقعیت خود را حفظ کرده است.

• مرکز آموزش زبان فارسی در دانشگاه

قرقیزستان راه اندازی شد

مرکز آموزش زبان فارسی دانشگاه زبان دانشگاه بیشکک، پایتخت قرقیزستان کار خود را آغاز کرد. این مرکز به لوازم کمک آموزشی از قبیل رایانه، دستگاههای صوتی و تصویری و کتابهای آموزشی مجهز است. رئیس دانشگاه زبان های شرقی دانشگاه بیشکک، هدف از راه اندازی این مرکز را بالا بردن برنامه ایران شناسی ذکر کرد و گفت: برای نیل به این هدف اقدامات بیشتری لازم است.

«عوض بیک آتر خان اف» گفت: در این مرکز علاوه بر آموزش زبان فارسی، مجموعه آثار ادبی نویسندگان و دانشمندان ایرانی به زبان های قرقیزی و روسی در اختیار علاقمندان قرار می گیرد.

در حال حاضر در دانشگاه زبان های شرقی بیشکک ۱۸ دانشجو به آموزش زبان فارسی مشغولند و در سال تحصیلی جدید ۴۲ نفر به این تعداد افزوده خواهد شد. ■

تبریک

در مسابقات آسیا-پاسفیک که امسال در تایوان برگزار شد در رشته شنای ۱۰۰×۴ متر تیمی، تیم ملی ایران موفق شد رکورد این رشته را سه ثانیه کاهش دهد. لازم به ذکر است در این تیم یکی از هموطنان ارمنی به نام واراژ نوشادیان عضویت دارد.

(اخبار شبکه تلویزیون ملی، ۲۱-۷۹/۵/۱۵)

• من همیشه در تماس بوده ام

کاوانو رئیس مشترک گروه مینسک در کلیسای مریم مقدس شهر گندل برای ارمنیان مقیم این شهر سخنرانی کرده است. کیوین خاطر نشان کرده است که آمریکا مایل است تا درگیرهای قزاقباز ایجازیه و اوس به طور مسالمت آمیز حل شوند زیرا در صورت صلح و ثبات می توان توسعه اقتصادی را در گرجستان، ارمنستان و آذربایجان تأمین نمود. وی تأکید کرده است که گروه مینسک همیشه قزاقباز را یکی از طرفین دعوا محسوب داشته و مرتب با رئیس جمهور آرکادی قو کاسیان در تماس بوده است و یقین داشته است که مذاکرات مستقیم با قزاقباز الزامی است ولی زمان شروع آن به توسعه روند مذاکرات بستگی دارد. وی مذاکرات مستقیم بین روبرت کوچاریان و علی اف را ستایش کرده و اضافه نموده که رازداری در این کار تا حل نهایی قضیه درست است. وی خاطر نشان کرده است که: «وقتی راه حل پیدا شد رؤسای جمهور درباره آن به ملت متبوع خود اطلاع خواهند داد و بعد از اخذ موافقت آنها به انجام راه حل پیدا شده خواهند پرداخت».

(هابوتس آبخار ۷۹/۵/۱۵)

• نفت عراق در وناذور؟

شرکت سهامی خاص روسی «زاکنفنگاز سترو- پرومتی» (نفت و گاز ماوراء قفقاز) امکان ساختن کارخانه تولید مواد نفتی در وناذور را بررسی می کند. به عنوان مواد استفاده نفت عراقی پیش بینی می شود برای سازماندهی تحویل مواد خام هوسیک هاروتیونیان رئیس سابق دفتر ایروانی شرکت سهامی خاص به مدت (۱-۲ سال) برای مأموریت عازم این کشور شده است. پیش بینی می شود که نفت از بندر بصره و کانال سوئز تا باتومی و از آنجا نیز به وسیله راه آهن به وناذور منتقل گردد.

گسورگی گئورگیان معاون اول رئیس شرکت سهامی خاص در پاسخ به سؤال خبرنگار سنارک اعلام کرد که این خبر را برای اولین بار می شنود. اما در محافل دولتی ارمنستان وجود چنین طرح را تأیید کردند. قابل یادآوری است که «زاکنفنگاز سترو- پرومتی» در ماه مه سال ۱۹۹۹ صد در صد سهام شرکت سهامی خاص «پرومتی- خیمپروم» وناذور را به مبلغ ۱,۵ میلیون دلار خریده است. شرکت سهامی خاص «پرومتی- خیمپروم» از کارخانه شیمیایی، کارخانه الیاف شیمیایی و نیروگاه حرارتی تشکیل شده است. در گذشته برای بازسازی این مجتمع ۱۰ میلیون دلار سرمایه گذاری شده بود.

(نویابه ورمیا ۷۹/۵/۱۵)

صورت می گیرد لیکن جامعه بین المللی درک می کند که بدون در نظر گرفتن قزاقباز مسأله حل و فصل نخواهد شد. قزاقباز آماده است دور میز مذاکرات از منافع خود دفاع کند. قزاقباز از چنین امکان برخوردار می باشد.

(اخبار شبکه تلویزیون ملی ۷۹/۵/۱۴)

• لازم ولی ناکافی

آرکادی غوکاسیان رئیس جمهور قزاقباز اعلام داشته است که ملاقاتهای مستقیم رؤسای جمهوری ارمنستان و آذربایجان در حل مسئله قزاقباز بسیار ضروری و مهم هستند ولی ناکافی. بنا به عقیده آرکادی غوکاسیان مقامات رسمی یا کو با انجام مذاکرات مستقیم با ارمنستان می خواهد نشان دهد که درگیری صرفانه با ارمنستان است. ولی این با حقیقت وقف نمی دهد و جوامع جهانی خوب درک می کنند که بدون مشارکت مستقیم قزاقباز در مذاکرات حل مناقشه قزاقباز میسر نیست. رئیس جمهور قزاقباز تأکید داشته است که: «ما استقلال جمهوری قزاقباز را اعلام داشته ایم و به رسمیت دو فاکتس نائل آمده ایم. از نظر دیپلماتیک تا حدی موفق شده ایم و نمایندگی های دائمی ما در بسیاری از کشورهای خارجه دال بر این مدعا می باشد».

(هابوتس آبخار ۷۹/۵/۱۵)

• کمک آمریکا به ارمنستان

ایالات متحده آمریکا قصد دارد به ارمنستان کمک نماید. طبق گزارش واصله دولت آمریکا قریب ۶۰۰ هزار تن گندم به طور رایگان در اختیار ارمنستان خواهد گذاشت. موافقتنامه از سوی آرمان گراگوسیان سفیر فوق العاده و تام الاختیار ارمنستان در آمریکا و مری چامبلیز هماهنگ کننده اداره کمک های آمریکا به کشورهای استقلال یافته جدید در وزارت امور خارجه امضا شده اند. (اخبار شبکه تلویزیون ملی ۷۹/۵/۱۴)

• فتح رفیع ترین قله ها بمناسبت ۱۷۰۰-

مین سالگرد پذیرش مسیحیت

کوهنوردان ارمنی به مناسبت هزارو هفتصدمین سالگرد پذیرش مسیحیت در ارمنستان در تلاش تسخیر بلندترین قله ها می باشند. کوهنوردان ارمنی می خواهند قله اورست (ارتفاع ۸۸۴۰ متر) را تسخیر و صلیب مسیحیت را در آنجا نصب کنند. کوهنوردان کوههای آمریکای لاتینی را نیز تسخیر خواهند کرد. پنج کوهنورد ارمنی پرچم سه رنگ ارمنستان را در کوهها «تیان شان» به اهتزاز در خواهند آورد. پرچم ارمنستان در کشورهای مختلف به اهتزاز در خواهد آمد. برای کوهنوردان ارمنی بسیار مهم است که بتوانند کوه آرارات را که در کتاب انجیل نامبرده شده است، تسخیر کنند.

گغام غریبجانیان سفیر فوق العاده و تام الاختیار ارمنستان «ایران بین دیگر همسایگان ما جایگاه نخست را دارد»

گفتگو از گایگ ناهاپتیان

ترجمه: آندانیک خچومیان

به نقل از روزنامه «هایستاتی هائراپوتیون» ۱۷/۲۰۰۰

ایجاد چنین هماهنگی و سازگاری است که می توان

به پیشرفت نائل آمد. اگر در صد سال گذشته یا پیشتر از آن دولتی به خود اجازه می داد که بتواند پرده آهنین داشته باشد، در قرن ۲۱ این امر غیر ممکن است چون در طول زمان چنان تغییرات و دست آوردهای علمی حاصل می شود که اگر با آن ارتباط و مشارکت نداشته باشی دهها سال از این «پیشرفت» عقب خواهی ماند. امروز در قرن ۲۱ ایران یکی از دولتهایی است که توان چنین قدرت اقتصادی را دارد.

آنچه به سیاست خارجی ارمنستان مربوط می شود، اگر با دقت نگاه کنید می بینید که واقعا تغییرات مثبتی انجام گرفته (این را به عنوان یک سیاستمدار نمی گویم). این تغییرات خیلی بیشتر از اینها می بود اگر آن حادثه شوم ۲۷ اکتبر اتفاق نمی افتاد. از اولین نتایج این تغییرات تصمیم روز ۲۸ ماه ژوئن جامعه اروپا است. برای ارمنستان نزدیکی داشتن رابطه دوستانه با همسایگان پرمفعت خواهد بود. ارمنستان به خاطر وضعیت خاص جغرافیایی خود به کانونی تبدیل شده است که نه تنها کانون برخوردی جالب منفعت طلبانه است، بلکه کانونی است که می تواند این منفعت طلبی را با هم ربط دهد.

ارمنستان چه نقشی می تواند بین ایران و دیگر کشورها، بخصوص در زمینه مناسبات اقتصادی داشته باشد؟

ارمنستان یک کشور همسایه و دوست برای ایران است که می تواند راه ترانزیتی در همه زمینه ها باشد، راه ترانزیتی که نه فقط از ایران به ارمنستان و دیگر کشورها بلکه از ارمنستان به ایران و دیگر کشورها، خلیج فارس و کشورهای عربی باشد. این امر خیلی جدی است و من فکر می کنم که دلیل

ایجاد تونل در منطقه کاجاران برای فعال کردن همین امر ترانزیت باشد.

برای گسترش روابط با دیگر کشورها باید نظر مشخص در باره آن دولت داشت، در این زمینه باید در مورد ایران نیز نظر مشخص داشت.

باید بگویم که به طور فزاینده ای ورود دیگر اتباع به ایران افزایش یافته است، برنامه های توریستی جالبی در نظر گرفته شده است. خیلی ها در مورد ایران دچار سوء تفاهم هستند، هرکس که به تهران سفر می کند با دیدن این شهر عظیم، پاک و فعال مجبور می شود در نگرش خود تجدید نظر کند.

در این صورت بخش کنسولی سفارت ارمنستان در تهران تا چه حدی فعال است؟ این که می گویند سفر سرمایه گذاران به ارمنستان تقلیل یافته تا چه حد با واقعیت انطباق دارد؟

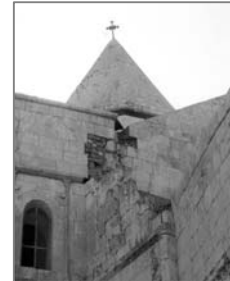
با این نظر موافق نیستم. با اطمینان می گویم که ۷۵٪ در یافت کنندگان ویزا را سرمایه گذاران و رانندگان تشکیل می دهند، فقط ۲۵٪ از ارمنیان هستند که برای گردشگری ویزا دریافت می کنند و این ثابت می کند که سفر به ارمنستان نه تنها به دلیل کنجکاو و جذابیت سفر از سوی ارمنیان، بلکه بیشتر جنبه کاری و سرمایه گذاری دارد. در تعطیلات تابستان تعداد توریستهای ارمنی افزایش می یابد و در ماه اگوست به بیشترین حد خود می رسد ولی تعداد سرمایه گذاران و رانندگان همچنان پا بر جا است و امیدوارم که بیشتر هم خواهد شد چون هر دو طرف سعی در حل مشکلات دارند، و متأسفانه باید بگویم از مشکلات موجود حل مسائل حقوقی-مالی است.

سفارت ما و بخش کنسولی آن در جهت حل این مشکل از هیچ تلاشی روگردان نیست. در ایروان نیز سفارت جمهوری اسلامی ایران در حل این مشکل تلاش می کند، چون برای هر دو طرف مسئله مشترکی وجود دارد و این مسئله حفظ اطمینان سرمایه گذاری است.

ما در فکر تشکیل میزگرد اقتصادی هستیم. اکنون دیگر در نظر داریم برای سرمایه گذاران ما دفتر حقوقی ایجاد کنیم که در آنجا حقوقدانان ارمنی ایران در طی ماه چند روز به آن دفتر آمده و مشاور سرمایه گذاران ما باشند، برای اینکه بیشتر سرمایه گذاران نمی دانند که با برات پیو* نمی توان مسائل را حل کرد. ■

* پیو = اشاره به شخصیت نمایشنامه ای به همین نام نوشته گابریل سوندوکیان است.

یادداشتهای زیارت

لئون
آهارونیان

به مناسبت
آغاز جشن های
یکهزار و هفتصدمین
سالگرد گرویدن
مردم و دولت
ارمنستان به مسیحیت
که در زمان پادشاهی
تیرداد سوم پادشاه

ارمنستان به وقوع پیوست و اولین دولت در جهان بود که دین مسیح را به طور رسمی برای کشور پذیرا شد، جشن هایی در سال ۲۰۰۰ میلادی در ایران و در سال ۲۰۰۱ در ارمنستان در شهر مذهبی "اجمیادزین" محل قدیمی ترین کلیسای جهان که روی یک آتشفشان بنا شده و در ضمن پیشوای ارمنیان کل جهان نیز در آنجا مستقر می باشد برگزار می گردد.

آغاز این جشن در ایران با تشریف فرمایی عالیجناب آرام اول پیشوای دینی حوزه عالیله کلیکیه شروع گردید که شامل چندین مراسم در تهران و سپس دنباله آن در کلیسای تادئوس مقدس واقع در دشت چالدران آذربایجان شرقی که یکی از قدیمی ترین کلیساهای جهان است برگزار گردید.

به علت اهمیت این جشن ها شورای خلیفه گری ارمنیان تهران چند ماه قبل با تشکیل ستادی تمام تمهیدات لازم جهت برگزاری این جشنها را فراهم نمود و دعوت مهمانان خارج از کشور بخصوص از کشورهای که عده کثیری از ارمنیان در آنجا سکونت دارند جزو برنامه خود قرار داد و در حدود هشتاد نفر از کشورهای آمریکا، کانادا و فرانسه و دیگر کشورهای دیگر جهان به ایران آمده و در مراسم شرکت نمودند.

نگارنده هم به علت علاقه ای که به این مراسم و زیارت اماکن مقدسه داشته به اتفاق همسرم با یکی از گروه های زیارتی روز پنجشنبه ۶ مرداد ماه عازم تبریز شدیم. پس از انتقال گروه از فرودگاه به مهمانخانه، طبق برنامه به اتفاق راهنمای محلی برای صرف نهار به محل ائیل گولی که یک از گردشگاههای بنام تبریز است هدایت شدیم و با صرف غذاهای محلی و سرشار از برخورداری از پذیرایی گرم و خاطره انگیز ائیل گولی را به مقصد دهکده کندوان ترک نمودیم. دهکده کندوان در یک دره خوش آب و هوا در سر راه اسکو قرار دارد. این دهکده حدوداً ۲۴۰ دارای ۲۴۰ خانوار می باشد که با گلگه داری و پرورش زنبور عسل و درختان میوه امرار معاش می نمایند.

در ابتدای ورود به دهکده زنجیری در عرض جاده تعبیه شده که توسط یک نفر مأمور عوارض جهت متخارج عمران ده وصول می گردد.

خانه های مستکونی دهکده کندوان دو گونه متفاوت از هم می باشند که در جوار یکدیگر ساخته شده اند. در قسمت بر جاده خانه های معمولی ساخته شده از تیر آهن و مصالح ساختمانی رایج می باشند در قسمت بالاتر در دامنه کوه منتهی به جاده وضع کوه طوری است که در قرون متمادی بر اثر سائیدگی کوه

صدها صخره به صورت مخروطی شکل ایجاد شده که ساکنین کندوان با کندن قسمت تحتانی آن کله قندی، در داخل برای خود خانه سازی نموده اند و ظاهراً اسم کندوان هم از آن نشأت گرفته شده یعنی محلی که با کندن ایجاد شد و به اعتقاد اهالی محل اینگونه خانه ها در زمستان گرم و در تابستان هم خنک می باشد.

قبل از اینکه هیئت جهانگردی ما از اتوبوس پیاده شوند راهنمای ما هشدار داد که اهالی محل از گرفتن عکس و پرسش های گوناگون از وضع زندگی آنان خشنود نمی شوند که باید رعایت گردد. منظره این ده با صدها صخره مخروطی که با درب و پنجره منظره جالبی دارد و می توان گفت که این محل با زیبایی خاص خودش که کمتر جایی دیده می شود بسیار خاطره انگیز می باشد و از دقت بیشتر به طرز زندگی اهالی محل دو احساس متفاوت به انسان دست می دهد. یکی بهره مند شدن از مناظر زیبای ظاهری آن و دیگر اینکه در قرن بیست و یکم هنوز انسانهایی یافت می شوند که در غارها زندگی می نمایند و از هرگونه امکانات بهداشتی و رفاهی هم محروم هستند و در اینجاست که بیننده به علت هشدار دادن راهنما برای عکس گرفتن از اهالی محل پی می برد و ناراحتی آنان را احساس می نماید. یکاش که به جای اینکه راهنمای گروه به جهانگردان می گفت ببینید که در این محل این انسانها چگونه زندگی می کنند، شرح می داد که زمانی در این محل آدم هایی بودند و از چگونگی زندگی گذشته آنان سخن می گفت.

در هر صورت به عقیده اینجانب منظور نمودن دهکده کندوان به عنوان یک کانون جاذبه جهانگردی برای کشورمان ایران افتخارآمیز نمی باشد، زیرا هیچ بیننده ای از آنچه به چشم دیده جز احساس ترحم برای ساکنین آن محل چیز دیگری را با خود به ارمغان نمی برد.

صبح روز جمعه ۷ مرداد ماه از تبریز عازم شهرستان ماکو شدیم. قبل از احداث سد ماکو در دهه دره ای که رودخانه زنگیسان در آن جاری است کلیسایی قدیمی که در قرن ۱۴ ساخته شده و به نام کلیسای مریم مقدس نامیده می شود قبل از احداث سد در بستر رودخانه قرار داشت. پس از اتمام عملیات سدسازی این بنا به طور کلی به زیر آب دریاچه فرو می رفت با موافقت مقامات و مهندسی سازمان میراث فرهنگی و همت شرکت پیمانکار ساختمان سد و مقامات وزارت نیرو و آقای مهندس واروژان آراکلیان که یکی از مهندسين آگاه و برجسته و آشنا به تمام اماکن و ابنیه های قدیمی بجا مانده از ارمنیان در آذربایجان شرقی و غربی می باشد و با متقبل شدن هزینه های انتقال آن بنای نیمه مخروبه از بستر رودخانه به بالای تپه ای در حدود ۱۱۰ متر بالاتر از محل اول کلیسا تجدید بنا گردید و روز جمعه هفتم مرداد ماه کلیسای نوساز مریم مقدس توسط عالیجناب آرام اول طی مراسم مذهبی خاصی افتتاح گردید که در این مراسم عده ای از مقامات وزارت ارشاد اسلامی و وزارت کشور و دیگر وزارتخانه ها و کادر سفارت جمهوری ارمنستان به سرپرستی سفیر آن کشور حضور داشتند. تعداد زوار ایرانی و خارجی نیز در حدود پانصد نفر بودند. اطمینان داریم که این محل در آینده ای نزدیک یکی از اماکن مقدس و جاذبه جهانگردی کشور خواهد شد.

در شب روز جمعه هفتم مرداد ماه در محل کلیسای تادئوس مقدس از طرف هنرمندان دسته آواز کر ارمنیان شهر تبریز به رهبری آقای وارطان واهرامیان اجرا گردید که مورد توجه حاضرین قرار گرفت.

روز شنبه هشتم مرداد ماه ۱۳۷۹ در حضور عالیجناب آرام اول مراسم عشاء ربانی به عمل آمد و ایشان به مناسبت آن روز مبارک برای بیش از ۱۲ هزار نفر زائر در داخل کلیسا بیاناتی فرمودند. در این مراسم حضور دسته کر آوازهای مذهبی ارمنی تبریز که جزو لاینفک مراسم مذهبی کلیسای ارمنی می باشد معنویت خاصی به این مراسم بخشیده بود و در این مراسم نیز عده ای از مقامات وزارت ارشاد اسلامی و استانداری نیز حضور داشتند.

امسال اجرای مراسم مذهبی زیارتی کلیسای تادئوس مقدس چهل و ششمین دوره خود را طی نمود که با مقایسه با سالهای قبل ملاحظه می گردد از طرف فرمانداری چالدران توجه خاصی نسبت به ساخت و آسفالت راه منتهی به کلیسا و ساختن دستشویی ها بچشم می خورد و همچنین سازمان میراث فرهنگی با همت مهندس خود با همکاری ستاد مشترک سه خلیفه گری ارمنیان تهران، اصفهان و تبریز سالهاست که در مرمت کلیسا و حفظ و حراست از آن بنای زیبا و با اهمیت که روز به روز برای مردم جهان بخصوص ارمنیان خارج از ایران شناخته تر می شود با جان و دل فعالیت می نمایند. البته در آینده باید باز امکانات بهداشتی بیشتری مخصوصاً برای زوار خارجی تعبیه نمود و زمین بیشتری تسطیح و برای محل چادر و پارک نمودن خودروها آماده نمود.

روز یکشنبه نهم مرداد زوار ایرانی ارمنی و خارجی برای زیارت به یکی دیگر از بناهای مقدس معروف که در مرز شمالی شهرستان جلفا که در حاشیه رودخانه ارس روی بلندی قرار گرفته عزیمت نمودند. هزاران نفر آمده استقبال از عالیجناب آرام اول در اطراف کلیسای استپانوس مقدس گرد آمده بودند. جندی پیش طاق این کلیسا در حال فروریختن و از هم پاشیدن بود که توسط سازمان میراث فرهنگی تعمیر گردیده و به طور مداوم از سال ۱۳۵۱ تا کنون تحت نظارت و تعمیرات می باشد و اطراف و محوطه کلیسا تماماً "پاکسازی و به طور بسیار خوبی حفاظت می شود. اطراف کلیسا دارای درختهای بسیار کهنسال می باشد که زوار با استفاده از چادر چند روزی در آن محل به زیارت و استراحت می پردازند.

پس از انجام مراسم مذهبی زیارتی و سخنان عالیجناب آرام اول مراسم زیارتی سه روزه به پایان رسید و اکثر زوار با خاطره ای خوش به شهرهای خود بازگشتند. ■